

Het huis van de Metselaar

door Jan Morren

HET HUIS VAN DE METSELAAR STAAT AAN DE MIDDENDORPSTRAAT 1a in het oude dorp Velsen. Het is duidelijk herkenbaar aan het troffeltje, dat prijkt in de top van de gevel aan de zijde van de Hoofdbuurtstraat. Het is niet duidelijk wanneer dit huis gebouwd is maar het huis behoort tot de oude bebouwing van het dorp en zal zeker dateren uit de 17^e eeuw. In dit huis woonde ooit een metselaar en het staat nu bekend als het huis van de metselaar. In dit artikel wordt de totale bekende geschiedenis van dit huis en zijn bewoners en of eigenaren beschreven.

Het huis aan het Buijrwegje

We beginnen de geschiedenis van het huis van de Metselaar bij de familie de Haes. In 1625 verkocht Joost Janszoon, die bode was in Velsen, een huis aan Harmen Willemsoon van Oosthooren. Dit huis stond aan de Engelmundusbeek ten noorden van de Engelmunduskerk, op de plaats waar nu het voormalige weeshuis staat. Ten zuiden van het huis lag de Engelmundusbeek; ten westen lag het *gemeene voetpadt* (gezamenlijke voetpad; het gemeene voetpadt wordt in die tijd ook het *Haerlemmervoetpadt* genoemd) en ten noorden lagen de bezittingen van Cornelis Garrebrantsoon Haesen. Deze bezitting was de herberg het Roodehart met daarbij *het hooihuis* (een hooiberg). Cornelis was de waard in het Roodehart waar gezien het vermelde hooihuis ook het boerenbedrijf werd uitgevoerd.¹ In 1630 verkocht Harmen Willemsoon van Oosthoorn het huis bij de Engelmundusbeek aan Cornelis Garrebrantsoon Haesen. Deze laatste was toen nog steeds in het bezit van het Roodehart.²

Hierna vernemen we niets meer van de familie Haes tot 1685. In dit jaar verkochten de erfgenamen van Cornelis Cornelisse Haes een stuk wei of teelland in Velsen. Deze Cornelis kan op basis van het patroniem een zoon zijn van Cornelis Garrebrantsoon Haesen. Een van zijn erfgenamen was Maerten Cornelissoon Haes die in 1691 overleed. Hij had veel schulden gemaakt. Die waren zodanig groot dat de waarde van zijn boedel de schulden niet dekte. Het waren dan ook Thomas de Graeff en Cornelis van der Mors die als crediteuren van de boedel zijn huis verkochten in opdracht van hun principalen. Dit waren Dirck Noy die woonde in Alphen, Gerrit Jacobszoon uit Velsen en Willem Maertensoon Haes, de zoon van de overleden Maerten Cornelissoon. Het huis stond aan het *buijrweggie* (de huidige Middendorpstraat) dat lag ten noorden van het huis. In het westen lag het *Haerlemmervoetpadt* en in het oosten de *Heerenwech* (nu de Meervlietstraat). Het ging om het huis dat nu bekend staat als het huis van de metselaar.

Het is mogelijk dat het huis in opdracht van de familie de Haes is gebouwd. Het huis werd verkocht aan Claes Gerritszoon van Egmont, die voor het huis 395 gulden betaalde. Het erf van het huis strekte tot aan de Heerenwech en was omheind (met hekwerk afgezet). Het verkochte huis werd aangegeven met perceel no. 1.³ Tevens verkochten de crediteuren namens hun principalen drie stukken erf die werden aangeduid als nr. 2, 3 en 4. De heining tussen perceel 1 en perceel 4 was een gemeene heining die gezamenlijk onderhouden moest worden. Erf nr. 2 werd verkocht aan Pieter Zegertsen; erf nr. 3 aan Dirck Gerritszoon van Egmont en erf nr. 4 aan Hendrik Claasen Coster.⁴ In afbeelding 10 worden op basis van de opgegeven begrenzingen de vier verkochte percelen weergegeven. Het gaat

Afbeelding 8
De troffel op de gevel.
Foto J. Morren, 2004.

Afbeelding 9
De familie van Heijst circa 1896.
Foto, Noord-Hollands Archief,
foto nr. KNA 1007725.

hier om het totale gebied tussen de huidige Zuiderdorpstraat, de Hoofdbuurtstraat, de Middendorpstraat en de Meervlietstraat.

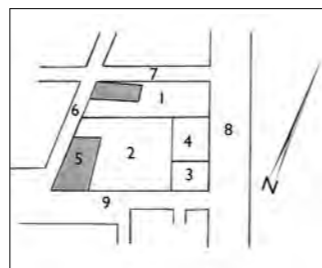
In dit gebied staan op dat moment twee huizen: het huis van Pieter Zegertsen aan het *Haerlemmervoetpadt*, die het erf nr. 2 kocht en het huis dat Claes Gerritszoon van Egmont had gekocht. De genoemde Pieter Zegertsen was van beroep metselaar.

Claes Gerritszoon van Egmont kreeg in 1692 toestemming van de schout en schepenen in Velsen om zout en zeep in kleine maat te mogen verkopen in Velsen. Hierbij moest hij zich houden aan de Velsense ordinantie van 14 juni 1692.⁵

Hierna volgde een periode met enkele onduidelijkheden in de geschiedenis van het huis. Claas Gerritszoon van Egmont was voor 1699 overleden. In dit jaar verkochten Aerien Fredericksen Bosch als man en voogd van Annetie Cornelis de helft van het huis aan Dirck Gerritszoon van Egmont. Hij is mogelijk de broer van de overleden Claas Gerritszoon en betaalde 135 gulden voor de helft van het huis. In de transportakte werd vermeld dat de andere helft al in eigendom was van Dirck Gerritszoon. We mogen aannemen dat hij dit in erve heeft verkregen. Enkele dagen later verkocht de hiervoor genoemde Annetie Cornelis, in dit geval als lasthebber van haar man, een erf in het dorp Velsen aan Dirck Gerritszoon. Hij betaalde hiervoor 130 gulden. De opbrengst van deze verkoop was ten bate van de weeskinderen van de overleden Claas Gerritszoon. Op dezelfde dag werd bij akte vastgelegd dat Aerien Fredericksen en zijn vrouw Annetie 640 gulden schuldig waren aan Cornelis Pietersen en de hiervoor genoemde Dirck van Egmont. Als onderpand dienden hun onroerende en roerende goederen zoals inboedel, goud en zilver.⁶ Hoewel het niet precies duidelijk is mogen we aannemen dat Annetie ook een erfgename was van de overleden Claas Gerritszoon van Egmont.

Het gehele huis was nu in bezit gekomen van Dirck Gerritszoon. Hij was mogelijk een kleine reder, in 1697 verkocht hij een *Duijnopschuijt met zeijl en treil en al zijn toebehooren*. Hij verkocht de schuit aan Willem van Bergen uit Leiden voor 300 gulden.⁷ Wat er bedoeld werd met een *duijnopschuijt* is niet duidelijk, mogelijk was het een bomschuit (een type vissersschip) die het strand opgetrokken kon worden.

Dirck Gerritsen hield het huis in bezit tot 1710. In dat jaar verkocht hij het huis aan Dirck Liesaert voor 400 gulden. Dirck Liesaert was schoenmaker en beschikte niet over contante penningen. Voor de aankoop moest hij de totale aankoopssom lenen bij Gerrit van Aerden, de chirurgijn in het dorp Velsen. In 1716 moest Dirck opnieuw 500 gulden bij hem lenen. Hierbij diende het huis als onderpand.

Afbeelding 10
Een impressie van de percelen en de huizen na de verkoop in 1691.
1 Het huis en het erf van Claes Gerritszoon van Egmont (huis van de metselaar.
2 Het erf dat Pieter Zeegertsen aankocht.
3 Het erf dat Dirck Gerritszoon van Egmont aankocht.
4 Het erf dat Hendrick Claesen Coster aankocht.
5 Het huis dat Pieter Zeegertsen in bezit had (huis aan het Haerlemmervoetpadt).
6 Het Haerlemmervoetpadt.
7 De huidige Middendorpstraat.
8 De Heerenwech, nu de huidige Meervlietstraat.
9 De huidige Zuiderdorpstraat.
J. Morren, naar de transportakten uit het Oudrechtelijk Archief van Velsen en de brandweerkarta van het dorp Velsen uit 1760, origineel Noord-Hollands Archief, Kennemer Atlas.

Afbeelding 11
Het huis van de metselaar aan de zijde van de Hoofdbuurtstraat.
Foto: J. Morren, 2004.

Gerrit van der Aerden overleed in het begin van 1716. Dirck Liesaert zal onvoldoende inkomsten gehad hebben uit zijn schoenmakersbedrijfje, want hij kon zijn schuld aan de erfgenamen van Gerrit van der Aerden niet aflossen. In maart 1717 verkocht hij zijn huis aan de erfgenamen voor het luttele bedrag van 200 gulden.⁸ De erfgenamen waren Jan van de Vijver, Klaasje Jacobs en Pietertje Jacobs, de weduwe van Sibout Broersz, allen uit Amsterdam. Zij verkochten het huis in 1718 met 40 gulden verlies door aan Decemer Meijer, de meestertimmerman in het dorp Velsen. Mogelijk heeft hij het huis gerestaureerd waardoor het een hogere waarde kreeg, want in 1721 verkocht deze het huis voor 600 gulden aan Aalbert Janz Tweehuijsen.⁹ Aalbert had onvoldoende geld in kas om het huis contant te betalen. Hij leende bij Decemer 300 gulden. Maar Aalbert hield het huis maar een paar jaar in bezit, in 1725 verkocht hij het huis aan Willem Peereboom voor opnieuw 600 gulden.

Willem overleed nog het zelfde jaar. Zijn weduwe Margareta de Vries kon het huis niet in bezit houden. Zij verkocht het huis aan de hiervoor genoemde Decemer Meijer, waarbij de waarde van het huis getaxeerd werd op 300 gulden. In de transportakte werd vastgelegd dat Decemer elk half jaar 28 gulden aan Margareta moest betalen zolang zij leefde. Decemer had intussen de functie van regerend schepen van Velsen aanvaard. Hij liet bij het huis op het erf tussen het huis en de Heerenwech een schuur of loods bouwen voor zijn timmerbedrijf. We mogen aannemen dat hij zelf in het huis was gaan wonen.

Decemer overleed in 1739, de executeurs van zijn nagelaten boedel verkochten het huis met werf en schuur aan Barend Benninck. Bij het huis stond een hokje dat diende als secreet, de toenmalige benaming voor een wc. Deze betaalde voor het geheel 1015 gulden.¹⁰ Het huis was toen bekend onder het verpondingsnummer 171 en de loods onder nummer 172. De verponding was een belasting op onroerende goederen.

Barend, die woonachtig was in Breukelen, was getrouwd met Maria Boijeva. Barend overleed voor 1759, waarna Maria trouwde met Gerrit Nieuwenhuijs die woonde in Haarlem. Na het overlijden van Maria verkocht haar man het huis in 1764 aan Barend Kromhoudt, oud schepen en timmermansbaas te Velsen. De schuur was in 1759 al verkocht aan Barend.¹¹ Barend was getrouwd met Geertje Koot en had de titel van meestertimmerman verworven. Hij heeft ondermeer in het Huis 's Gravenlust gewoond dat gestaan heeft op de plaats van het voormalige raadhuis in het dorp Velsen. Na het overlijden van Barend gingen het huis en de schuur over naar zijn zoon Hendrik. In 1811 verkocht Hendrik het huis aan Maria Peters, de weduwe van Wouter van Heijst, voor 600 gulden. In de transportakte

werd vastgelegd dat Maria het recht en de vrijheid behield om de uitmonding van het riool uit te laten lopen in het riool van Hendrik en dat zij het riool gezamenlijk moesten onderhouden. Er werd ook vastgelegd dat Maria het profijt van de huurpenningen had van november tot mei, waaruit blijkt dat het huis werd verhuurd.¹² De schuur kwam in het bezit van Dirck van Lith.

Bewoond door een metselaar

Na het overlijden van Maria kwam het huis in bezit van haar zoon Pieter van Heijst die het beroep van metselaar uitoefende. Op het kadastrale minuutplan uit 1832 staat het huis evenwijdig aan de Middendorpstraat. Dit is in tegenstelling met de weergave op de brandweerkart uit 1760. In de 18^e eeuw wordt in de verpondingkohieren geen melding gemaakt dat het huis tussen 1760 en 1832 verbouwd of opnieuw gebouwd is. Gezien de betrouwbaarheid van het minuutplan uit 1832 mogen we er daarom van uit gaan dat de positie van het huis op de brandweerkart niet juist wordt weergegeven.

Pieter van Heijst, ook Petrus genoemd, was in 1812 getrouwd met Alida Justina Klaase. Hij zal de persoon geweest zijn die in de gevel van het huis een troffel heeft laat plaatsen. Hierdoor staat het huis nu bekend als het huis van de metselaar. Petrus had op andere plaatsen in het dorp nog een loods, een pakhuis en een huis in bezit.¹³ Pieter en Alida kregen de volgende kinderen: Maria in 1815; Christoffel Jacob in 1817; Petrus in 1821 die in het jaar daarop overleed; Hendrik in 1823; Wijnanda ook Wijntje genoemd in 1824; Elisabeth in 1826, die in 1858 overleed op de relatief jonge leeftijd van 32 jaar en Willem in 1829.

Petrus benoemde vlak voor zijn overlijden in 1851 zijn vrouw en kinderen tot erfgenamen, in de erfakte werd hij als metselaarsbaas genoemd. Hij had dus personeel in dienst.¹⁴ De oudste zoon Christoffel Jacob zette samen met zijn moeder het metselaarsbedrijf voort. Alida Justina overleed in 1860 bij haar dochter Maria in Voorhout. Hierna gaan de nog levende kinderen over tot de verdeling van de goederen. De erfenis bestond uit een huis en erf in het dorp Velsen, sectie H perceelnummer 210 en pakhuis en erf perceelnummer 217, getaxeerd op 1600 gulden. De roerende goederen waaronder de huisraad en inboedel, werden getaxeerd op 1700 gulden. Enige gouden en zilveren voorwerpen werden getaxeerd op 650 gulden. Aan contante penningen was er 7353,50 gulden. Alles tezamen 11.304 gulden. Er waren zes erfgenamen, totaal was er in getaxeerde waarde 1884 gulden per erfgenaam.

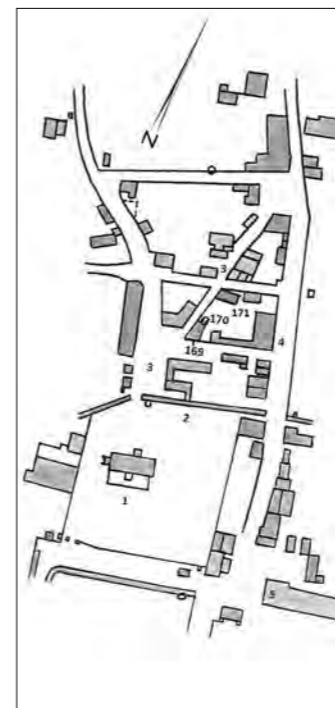
Maria was getrouwd met Klaas Wayenburg die onderwijzer was in Voorhout, zij kreeg toebedeeld 1884 gulden in contanten. Christoffel Jacob kreeg toebedeeld het huis en het pakhuis en het contante bedrag van 284 gulden. Wouter van Heijst was zadelmaker in Woubrugge, hij kreeg toebedeeld het goud en zilver en een contant bedrag van 1233 gulden. Wijntje was getrouwd met een grutter (kruidenier) in West-Zaan, zij kreeg toebedeeld het contante bedrag van 1884 gulden. Willem was tuinmansknecht in Delftzijl geworden, hij kreeg ook het contante bedrag van 1884 gulden.¹⁵

Uit het voorgaande is af te leiden dat de huisraad en inboedel waren verkocht en de opbrengst was ingebracht in de contante bedragen. Christoffel Jacob was in 1843 getrouwd met Bregje Gaijkema, de dochter van zijn buurman Gerbrand Gaijkema, de meestertimmerman in het dorp Velsen. Uit hun huwelijk kwamen voort: Adriana in 1844, Petrus in 1845, Alida Justina in 1847, Gerbrand in 1848, Elisabeth in 1850 (zij overleed in 1858), Willem in 1852, Hendrik in 1854, Dirk in 1857 en Jannetje in 1859. Jannetje overleed in haar geboortjaar.

Rond 1869 was Christoffel Jacob als ouderling en notabele lid van de Kerkenraad van de Gereformeerde gemeente die kerkte in de Engelmunduskerk. Op 19 maart 1877 om 12 uur, vond er een droeve gebeurtenis plaats. Tijdens een werkopdracht die hij uitvoerde op de hofstede Waterland viel Christoffel Jacob van een steiger met de dood als gevolg.¹⁶ Hij liet aan zijn weduwe en kinderen een woonhuis met erf en bergplaats sectie H perceel 210 en een pakhuis met erf na, sectie H perceel nummer 617. Het laatste perceel was belast met een erfpacht van 6 gulden per jaar ten behoeve van de Diaconie van de Gereformeerde

Afbeelding 12

Een impressie van het dorp Velsen in 1760.
De nummers 169 en 170 Het huis aan het Haerlemervoetpad.
Nummer 171 Het huis van de Metselaar:
1 De Engelmunduskerk,
2 de Engelmundusbeek,
3 Het Haerlemervoetpad,
4 het huis van de Timmerman,
J. Morren, naar de transportakten uit het Oudrechtelijk Archief van Velsen en de brandweerkart van het dorp Velsen uit 1760, origineel Noord-Hollands Archief, Kennemer Atlas.

Afbeelding 13

Het dorp Velsen in 1832.
1 het huis aan het Haerlemervoetpad.
2 Het huis van de metselaar:
3 Het huis van de timmerman.
4 De Heerenwech.
5 Het Haerlemervoetpad.
6 De Engelmunduskerk.
7 De hofstede Velserbeek.
J. Morren, naar de kadastrale minuutkaart uit 1832, foto Noord-Hollands Archief, Kennemer Atlas.

gemeente in het dorp Velsen, volgens een akte uit 1837. Opvallend is dat deze erfpacht bij vorige transporten niet werd vermeld. Ten tweede was de erfenis belast met een hypotheek en begrafeniskosten. Onder goedkeuring van de kantonrechter in Haarlem werd de erfenis door de kinderen toebedeeld aan hun moeder, waardoor zij het bedrijf van haar overleden man kon voortzetten. Zij werd daarbij gesteund door haar oudste zoon Petrus.¹⁷

Bregje overleed in 1895. Opnieuw werd er een taxatie gemaakt van de te verdelen goederen, op basis waarvan de goederen en de contanten werden verdeeld onder de erfgenamen. Het ging om een totaalbedrag van 3000 gulden. Het bedrijf, huis, bergplaats en pakhuis gingen over naar haar zoon Petrus. De overige nog levende erfgenamen waren:

- Adriana die getrouwd was met Hendrik Jacobus Zadel, koffiehuishouder wonende in Velsen.
- Alida Justina die getrouwd was met Jacob Jacobi Smid die wonen in Detroit in de staat Michigan in Noord-Amerika.
- Gerbrand, koffiehuishouder in Velsen.
- Willem van Heijst, schilder in Velsen.
- Hendrik van Heijst, metselaar in Velsen, hij zal bij zijn broer in de zaak werken.
- Dirk van Heijst die meestertimmerman was in Velsen.¹⁸

Petrus was getrouwd met Magdalena Gravenkamp. In 1894 kocht hij van Jan Floris van de Wateren een woon/winkelpand op de zuidelijke hoek van de voormalige *Heerenwech* en de Buurtweg, nu de hoek Meervliet Zuiderdorpstraat. Hier ging hij een winkel drijven voor timmer- en metselmateriaal. Hierbij zou hij samenwerken met zijn broer Dirk de meestertimmerman. Hij ging hier met zijn gezin wonen en verkocht het huis van de metselaar in 1896 aan zijn broer Dirk voor 2000 gulden.

Het huis van de 20^e eeuw tot heden

Dirk van Heijst was in 1880 getrouwd met Adriana Köhler. Zij woonden in het huis dat nu bekend staat als het huis van de Timmerman en staat aan de Meervlietstraat.¹⁹ Zelf hadden zij het huis van de metselaar niet nodig en ze zullen het daarom verhuurd hebben. Uit het huwelijk kwamen 8 kinderen voort. Dit waren Bregje in 1882, die overleed drie en half jaar oud in 1885; Hendrik Christiaan in 1883 die overleed toen hij vijf weken oud was; Hendrik Christiaan in 1884; Christoffel Jacob in 1886; Bregje in 1889; Adriana in 1891; Dirk in 1892 en Jacob in 1896.

Afbeelding 14
De verplaatste schuur in de
Zuiderdorpstraat.
Foto: Noord-Hollands Archief,
foto nr. KNA001002593.

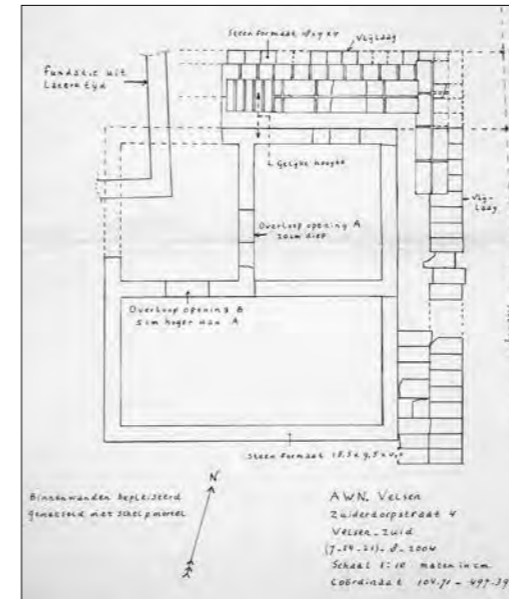
Zijn zoon Hendrik Christiaan ging bij zijn vader in het bedrijf werken.²⁰ Dirk liet in 1904 achter het huis van de metselaar een schuur bouwen. Ten noorden van zijn huis (het huis van de timmerman) aan de Heerenweg -die toen de naam Rijksweg had- liet hij in het zelfde jaar twee woningen bouwen op de plaats waar de loods had gestaan bij het huis van de metselaar (nu Meervlietstraat 30 en 32). De loods die daar gestaan had (sectie H perceel nummer 208) liet hij verplaatsen naar de huidige Zuiderdorpstraat, op de plaats waar nu het huis de Dageraad staat. Deze loods had hij in bezit gekregen in 1882. Bij archeologisch onderzoek in 2004 werd in de tuin van het huis De Dageraad, achter het huis van de metselaar, de fundatie van de in 1904 gebouwde schuur gevonden. Binnen deze fundatie lag een nagenoeg vierkante put die in drie delen was verdeeld. De bovenzijde van de scheidingswanden van de delen bevatten overloopopeningen waarvan de onderzijden onderling in hoogte verschilden. Op de binnenkant van de wanden bevond zich een laag kalk als afwerkingslaag of een laag die was achtergebleven van een kalkvoorraad in de put. Mogelijk was in deze driedelige put metselkalk aangemaakt voor het metselaarsbedrijf, maar dit kunnen we niet met zekerheid stellen. Omdat de put niet bedreigd werd door de werkzaamheden aan de tuin werd alleen de bovenzijde van de put onderzocht en op tekening vastgelegd.²¹

Gezien de samenwerking tussen Dirk en Petrus is het niet onmogelijk dat Petrus de schuur met put op het terrein van Dirk had mogen plaatsen. Dirk had al eerder het bedrijf verlaten en overgedragen aan zijn zoon Hendrik Christiaan. Toen hij in 1918 op 60-jarige leeftijd overleed werd vermeld dat hij deurwaarder was geweest.²² Het huis van de metselaar en de andere bezittingen gingen over naar de gezamenlijke erfgenamen van Dirk waarbij hun moeder het vruchtgebruik kreeg. Zij liet het huis van de metselaar in 1919 vergroten, mogelijk ging zij er zelf wonen. In 1923 gingen de erfgenamen over tot de verdeling van de goederen die kwamen uit de erfenis. De erfgenamen waren:

- de weduwe Adriana Köhler, zonder beroep en wonende in Velsen.
- Hendrik Christiaan, timmerman.
- Christoffel Jacob, getrouwd met Korijntje Grapendaal, rijwielfabrikant.
- Dirk, getrouwd met Cornelia Adriana Mollevanger, brievenbesteller.
- Jacob, getrouwd met Anra Jeanette van Woerkum, electricien.
- Bregje, getrouwd met haar neef Christoffel Jacob van Heijst, schoenmaker.
- Als laatste Adriana de weduwe van Anton Bastiaan Kooyman, vleeshouwer.

Alle kinderen woonden in Velsen. Door de genoemde kinderen en erfgenamen werd het bezit toebedeeld aan hun moeder nadat op basis van taxatie de waarde van de erfdelen in contanten over de kinderen was verdeeld.

Afbeelding 15
Een gedeelte van de bovenzijde van
de put met een klein deeltje van de
fundatie van het schuurtje gebouwd
in 1904.
Foto J. Morren, 2004.

Afbeelding 16
De tekening van de bovenzijde van de put met daar omheen
de resten van de fundatie van het in 1904 gebouwde
schuurtje.
Tekening Archeologische Werkgroep Velsen, 2004.

Afbeelding 18
Enkele van de woningen aan
de Driehuizerkerkweg en de
Waterlandweg, gebouwd door de
firma van Heijst in 1922.
Foto: Noord-Hollands Archief,
foto nr. KNA001000252.

Afbeelding 18
Het huis van de metselaar in vervallen toestand voor de restauratie in 1972.
Foto: Noord-Hollands Archief, foto nr. KNA001002171.

Het bezit van Adriana Köhler omvatte nu een huis aan de Middendorpstraat, sectie H perceel nr. 210, dit was het huis van de metselaar, drie woningen aan de Hoofdbuurtstraat (voorheen het *Haerlemervoetpadt*), sectie H de percelen nummers 1873 en 1874 en een dubbele woning met erven aan de Zuiderdorpstraat, sectie H de percelen 4250, 4251 en 4252.²³ Het bedrijf van de familie van Heijst was intussen uitgegroeid tot een wat groter aannemersbedrijf. In Velsen kregen zij opdrachten voor de bouw van woningen in nieuwbouwwijken. Het bedrijf bouwde onder meer aan de Driehuizerkerkweg, de Waterlandweg, de Kievitlaan, de Leeuweriklaan, de Lijsterlaan en de Merellaan.

Adriana overleed vóór of in 1940 op 83 jarige leeftijd. Opnieuw vielen alle bezittingen, die intussen toegenomen waren, toe aan haar kinderen. Zij gingen over tot de verkoop van al haar bezittingen. Het zou te ver voeren om al deze bezittingen op te noemen, we beperken ons tot het huis van de Metselaar aan de Middendorpstraat 1, sectie H perceel nummer 210. Dit werd voor 2050 gulden verkocht aan Wilhelmus Hendricus Josephus van Leuven, een stukadoor die woonde in Santpoort. Hij was de enige directeur van de N.V. Bouw en Exploitatie Maatschappij "Lebeemo" gevestigd in Haarlem. Dit met goedkeuring van de commissaris van deze N.V., Hendricus Wilhelmus van Leuven, ook stukadoor, wonende te Santpoort. Al de andere bezittingen werden verkocht aan derden.²⁴

In 1941 kwam de N.V. in liquidatie. Hierbij verklaarde Wilhelmus Hendricus Josephus dat hij met toestemming van Hendricus Wilhelmus, alle schulden van de N.V. op zich nam en de goederen die de N.V. bezit alleen op zijn naam werden gesteld. Zo werd Wilhelmus Hendricus Josephus de enige eigenaar van het huis van de metselaar.

In 1946 verkocht hij het huis als bouwondernemer aan Hendrik Oudshoorn voor 4100 gulden. In het huis waren toen twee werkplaatsen ondergebracht. Hendrik was metaalarbeider en woonde aan de Kerkweg 28 in Santpoort.²⁵ Hendrik liet het huis in 1947 verbouwen, waarbij de twee werkplaatsen werden teruggebracht tot één werkplaats. Hij hield het huis met de werkplaats in bezit tot 1953. Toen verkocht Meester Andele Wieger Hellema, advocaat en procureur, wonende te Velsen, als curator in het faillissement van Hendrik Oudshoorn het huis aan Jan Jacobus Waagmeester, de directeur van de N.V. Velservad. Deze betaalde 3500 gulden voor het thuis. Jan Jacobus was getrouwd met Maria Witkamp. In 1954 liet hij het gehele huis verbouwen tot werkplaatsen.

Afbeelding 19
Het tongewelf van de kelder na de sloop van het huis van de metselaar in 1972.

Foto: Noord-Hollands Archief nr. KNA001002150.

Afbeelding 20
Het interieur van het huis van de metselaar na de herbouw van het huis. Onder de verhoging achter de trap bevindt zich de kelder met tongewelf.

Foto: Noord-Hollands Archief nr. KNA001002159

Jan Martinus Waagmeester, assistent bij de n.v. Phillips in Bussum, Martinus Waagmeester, tuinder in Haarlem en Coos Waagmeester een particulier uit Haarlem, vermoedelijk de zonen van Jan Jacobus, verkochten in 1968 het huis aan de gemeente Velsen. Het huis verkeerde toen in zeer slechte staat.

Het huis werd in 1972 steen voor steen afgebroken en werd zoveel mogelijk met de oude bouwmaterialen herbouwd. Hierbij werd de kelder met een tongewelf niet afgebroken en in de oorspronkelijk staat gelaten. Het huis werd herbouwd als een woning en werd daarna verhuurd aan Jeanne C.H. Mets en Ems Treves.²⁶ Circa 1997 werd het huis door de gemeente Velsen aan hen verkocht. Jeanne Mets vertelde dat het huis aanvankelijk vier kamers had, hiervan was één kamer een opkamer boven de kelder met tongewelf. In de achteraanbouw was een bedrijfje gevestigd voor het wikkelen van electromotoren. In de achteraanbouw zijn bij de herbouw twee kamers aangebracht. Dank zij deze herbouw is het huis van de metselaar een fraai bewaard historisch pand geworden. Het is een Rijks Monument.²⁷

Met dank aan mevrouw J.C.H. Mets, mevrouw Ems Treves, Velsen-Zuid en de Archeologische Werkgroep Velsen.

Bronnen

- 1 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 959 fo. 118v.
- 2 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 959 fo. 210v.
- 3 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 964 fo. 100, inv. nr. 918 fo. 152 en inv. nr. 964 fo. 219r. Oud Notarieel Archief Haarlem, inv. nr. 536 fo. 5.
- 4 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 964 fo. 219v, 220r en 221r.
- 5 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 919 fo. 29v.
- 6 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 965 fo. 195r, 197r, 221r en inv. nr. 920 fo. 46v.
- 7 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 965 fo. 146r.
- 8 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 921 fo. 23v en 157r, inv. nr. 966 fo. 172v.
- 9 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 921 fo. 213v, 216r, inv. nr. 922 fo. 32v en 33r, inv. nr. 966 fo. 186r en 194v, inv. nr. 967 fo. 56v.
- 10 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 922 fo. 97r, inv. nr. 967 fo. 133v en inv. nr. 969 fo. 34v.
- 11 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 969 fo. 61v en 135r en inv. nr. 970 fo. 215r. Ambachtsbestuur van Velsen, inv. nr. 113G fo. 162. Notarieel archief Velsen, inv. nr. 1011 akte 54.
- 12 NHA. Doop trouw en begraafboeken Velsen. ORA. Velsen, inv. nr. 977 fo. 11.
- 13 NHA. Doop trouw en begraafboeken Velsen. Persoon en gezinskaarten Velsen. Kadaster Velsen, Kadaster Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel en inv. nr. 1G art. 84
- 14 NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen. Notarieel Archief Velsen, inv. nr. 19 akte 15 en 16.
- 15 NHA, Persoon en gezinskaarten Velsen. Kadaster Velsen, art. 607 oude en nieuwe reeks. Hyp. 4 deel r. 7622 akte 37.
- 16 NHA, Persoon en gezinskaarten Velsen. Haarlems Weekblad, zondag 25 maart 1877. Archief van de Hervormde gemeente Velsen-Zuid, inv. nr. 77.
- 17 NHA, Kadaster Velsen, art. 1076 en 2758. Hyp. 4, deel nr. 7799 akte 9.
- 18 NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen. Hyp. 4 deel nr. 8031 akte 41. Kadaster Velsen art. 832 en 1076.
- 19 NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen. Hyp. 4 deel nr. 8031, akte 117. Kadaster Velsen, art. 832 en 1311. Morren J., *Het huis van de meestertimmerman*, in: Ledenbulletin Historisch Genootschap Midden-Kennemerland, Beverwijk, 2011 blz. 21-30.
- 20 NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen.
- 21 NHA. Kadaster Velsen, art. 1311. Archeologische Werkgroep Velsen: Verslag archeologisch onderzoek Zuiderdorpstraat 4, 2004/5.
- 22 NHA. Hyp. 4 deel nr. 8191 akte 49. Kadaster Velsen, art. 1311.
- 23 NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen. Hyp. 4, deel nr. 8568, akte 148. Kadaster Velsen, art. 1311 en 3634.
- 24 NHA. Hyp. 4, deel nr. 9119 akte 8. Kadaster Velsen, art. 3534 en 7271. Aar Joke van der en Lucassen Michaël, *Driehuis, Velsbroek en de Zuid- en Noord-Spaarndammerpolder*, Haarlem 1993, blz. 142 Fuchs Hans, *Nieuw IJmuiden*, Haarlem 1997, blz. 71.
- 25 NHA. Hyp. 4, deel nr. 9158 akte 61. Kadaster Velsen, art. 7271 en 5093.
- 26 NHA. Hyp. 4, deel nr. 9483 akte 92. Kadaster Velsen, art. 5093, 8216, 4087 en 9250.
- 27 Haije Gemser, Siebe Rolle, Siem Schaafsma en anderen, *Een kerk en een handvol huizen*. Velsen, 1975, p. 138 en 155.

Afkortingen:

NHA: Noord-Hollands Archief Haarlem.
ORA: Oud Rechtelijk Archief.
Hyp. 4: Hypotheken 4, kantoor Haarlem.

